॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥अष्टमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके अष्टमः प्रपाठकः॥

वर्रणस्य सुषुवाणस्यं दश्धेन्द्रियं वीर्यं परांऽपतत्। तत्स्र सृद्धिरन् समंसर्पत्। तत्स्र सृपारं सरसृत्वम्। अग्निनां देवेन प्रथमेऽहृन्ननु प्रायुंङ्कः। सरस्वत्या वाचा द्वितीयें। स्वित्रा प्रंस्वेनं तृतीयें। पूष्णा पृश्भिश्चतुर्थे। बृह्स्पतिंना ब्रह्मंणा पश्चमे। इन्द्रेंण देवेनं षृष्ठे। वर्रुणेन् स्वयां देवतंया सप्तमे॥१॥

सोमेन राज्ञाँ ऽष्ट्रमे। त्वष्ट्रां रूपेणं नव्मे। विष्णुंना यज्ञेनाँप्रोत्। यत्स् रस्पो भवंन्ति। इन्द्रियमेव तद्वीर्यं यज्ञंमान आप्नोति। पूर्वापूर्वा वेदिंभवित। इन्द्रियस्यं वीर्यस्यावं रुद्धे। पुरस्तां दुप्सदा र्स्सोम्येन प्रचंरति। सोमो वै रेतोधाः। रेतं एव तद्दंधाति। अन्त्ररा त्वाष्ट्रेणं। रेतं एव हितन्त्वष्टां रूपाणि विकंरोति। उपरिष्टा हैष्ण्वेनं। यज्ञो वै विष्णुंः। यज्ञ एवान्त्रतः प्रतिं तिष्ठति॥२॥

स्प्तमे दंधाति पश्चं च॥१॥————[१]

जामि वा एतत्कुर्वन्ति। यत्स्द्यो दीक्षयंन्ति सद्यः सोमं क्रीणन्ति। पुण्डरिस्रजां प्रयंच्छत्यजांमित्वाय। अङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्तिः। अप्सु दीक्षात्पसी प्रावंशयन्।

तत्पुण्डरीकमभवत्। यत्पुण्डरिस्रजां प्रयच्छंति। साक्षादेव दीक्षात्पसी अवंरुन्धे। दुशभिवंत्सत्रैः सोमं क्रीणाति। दशाक्षरा विराट्॥३॥

अन्नं विराद। विराजैवान्नाद्यमवं रुन्थे। मुष्करा भवन्ति सेन्द्रत्वायं। दशपेयों भवति। अन्नाद्यस्यावंरुद्धै। शतं ब्राँह्मणाः पिंबन्ति। शतायुः पुरुषः शतेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति। स्मद्रशः स्तोत्रं भवति। स्मद्रशः प्रजापंतिः॥४॥

प्रजापंतेरास्यै। प्राकाशावंध्वर्यवं ददाति। प्रकाशमेवैनंङ्गमयति। स्रजंमुद्गात्रे। व्येवास्मै वासयति। रुकार होत्रै। आदित्यमेवास्मा उन्नंयति। अश्वं प्रस्तोतृप्रतिहुर्तृभ्याम्। प्राजापत्यो वा अश्वं। प्रजापंतेरास्यै॥५॥

द्वादंश पष्टौहीर्ब्रह्मणें। आयुंरेवावंरुन्थे। वशां मैंत्रावरुणायं। राष्ट्रमेव वश्यंकः। ऋष्मं ब्राह्मणाच्छु रसिनें। राष्ट्रमेवेन्द्रियाव्यंकः। वासंसी नेष्टापोतुभ्याम्। पवित्रे एवास्यैते। स्थूरिं यवाचितमंच्छावाकायं। अन्तत एव वर्रणमवं यजते॥६॥

अनङ्गाहंमग्रीधें। विह्नुर्वा अनङ्गान्। विह्नं ग्रीत्। विह्नं वे विह्नं यज्ञस्यावं रुन्धे। इन्द्रंस्य सुषुवाणस्यं त्रेधेन्द्रियं वीर्यं परांऽपतत्। भृगुस्तृतीयमभवत्। श्रायन्तीयन्तृतीयम्। सरंस्वती तृतीयम्। भार्ग्वो होतां भवति। श्रायन्तीयं ब्रह्मसामं

भंवति। वार्वन्तीयंमग्निष्टोमसामम्। सार्स्वतीर्पो गृंह्णाति। इन्द्रियस्यं वीर्यंस्यावंरुद्धौ। श्रायन्तीयं ब्रह्मसामं भंवति। इन्द्रियमेवास्मिन्वीर्यः श्रयति। वार्वन्तीयंमग्निष्टोमसामम्। इन्द्रियमेवास्मिन्वीर्यः वारयति॥७॥

विराद्वजापंतिरश्वः प्रजापंतेरात्यै यजते ब्रह्मसामं भवति सप्त चं॥२॥————[२]

ईश्वरो वा एष दिशोऽनून्मंदितोः। यन्दिशोऽनुं व्यास्थापयंन्ति। दिशामवेष्टयो भवन्ति। दिक्ष्वेव प्रतिं तिष्ठत्यनुंन्मादाय। पश्चं देवतां यजित। पश्च दिशंः। दिक्ष्वेव प्रतिं तिष्ठति। हिवषोहिवष इष्ट्वा बांर्हस्पृत्यम्भिघांरयित। यज्मानदेवत्यों व बृहस्पतिः। यजंमानमेव तेजंसा समंध्यति॥८॥

आदित्यां मुल्हाङ्गर्भिणीमा लंभते। मारुतीं पृश्विं पष्टौहीम्। विशं चैवास्मै राष्ट्रं चं समीचीं दधाति। आदित्यया पूर्वया प्रचरित। मारुत्योत्तरया। राष्ट्र एव विश्वमनुंबध्नाति। उचैरादित्याया आश्रावयति। उपार्शु मारुत्यै। तस्माँद्राष्ट्रं विशमतिवदति। गर्भिण्यांदित्या भवति॥९॥

इन्द्रियं वै गर्भः। राष्ट्रमेवेन्द्रियाव्यंकः। अगुर्भा मांकृती। विश्वे मुरुतः। विश्वंमेव निरिन्द्रियामकः। देवासुराः संयंत्ता आसन्। ते देवा अश्विनोः पूषन्वाचः सृत्य संन्निधायं। अनृतेनासुरान्भ्यंभवन्। तेऽश्विभ्यां पूष्णे पुरोडाशुन्द्वादंशकपालं निर्वपन्। ततो वै ते वाचः

स्त्यमवांरुन्धत॥१०॥

यद्श्विभ्यां पूष्णे पुरोडाश्-द्वादेशकपालित्र्विपंति। अनृतेनैव भ्रातृं व्यानिभूयं। वाचः सत्यमवं रुन्थे। सरंस्वते सत्यवाचे चरुम्। पूर्वमेवोदितम्। उत्तरेणाभि गृंणाति। सवित्रे सत्यप्रंसवाय पुरोडाश्-द्वादेशकपालं प्रसूत्ये। दूतान्प्रहिंणोति। आविदं एता भंवन्ति। आविदंमेवेनं क्रमयन्ति। अथो दूतेभ्यं एव न छिंद्यते। तिसृधन्व शृंष्कदृतिर्दक्षिंणा समृंद्ये॥११॥

अर्ध्यति भ्वत्यरून्यत् गुम्यन्ति द्वे चं॥३॥-----[३]

आग्नेयमृष्टाकपालं निर्वपति। तस्माच्छिशिरे कुरुपश्चालाः प्राश्चो यान्ति। सौम्यश्चरुम्। तस्मौद्धस्नतं व्यंवसायांदयन्ति। सावित्रन्द्वादंशकपालम्। तस्मौत्पुरस्ताद्यवांनाः सवित्रा विरुन्धते। बार्ह्स्पत्यश्चरुम्। स्वित्रेव विरुध्यं। ब्रह्मणा यवानादंधते। त्वाष्ट्रमष्टाकपालम्॥१२॥

रूपाण्येव तेनं कुर्वते। वैश्वान्रस्द्वादंशकपालम्। तस्मां अघन्यं नैदांघे प्रत्यश्चंः कुरुपश्चाला यांन्ति। सार्स्वतश्चरुन्निर्वपति। तस्मांत्प्रावृष् सर्वा वाचो वदन्ति। पौष्णेन् व्यवंस्यन्ति। मैत्रेणं कृषन्ते। वारुणेन् विधृंता आसते। क्षेत्रपृत्येनं पाचयन्ते। आदित्येनादंधते॥१३॥

मासिमांस्येतानिं ह्वी १ विं निरुप्याणीत्यांहुः। तेनैवर्तून्प्रयुंङ्क

इति। अथो खल्बांहुः। कः संवत्सरञ्जीविष्यतीति। षडे्व पूँवेंद्युर्निरुप्याणि। षडुंत्तरेद्युः। तेनैवर्तून्प्रयुंङ्के। दक्षिणो रथवाहनवाहः पूर्वेषान्दक्षिणा। उत्तर् उत्तरेषाम्। संवत्सरस्यैवान्तौ युनक्ति। सुवर्गस्यं लोकस्य समंष्ठ्यै॥१४॥ लाष्ट्रम्थकंपालन्द्यते युनक्तेकं चारा।

इन्द्रंस्य सुषुवाणस्यं दश्धेन्द्रियं वीर्यं परांऽपतत्। स यत्प्रंथमन्त्रिरष्ठीवत्। तत्क्वंलमभवत्। यद्वितीयम्। तद्वदंरम्। यत्तृतीयम्। तत्कुर्कन्धुं। यन्नुस्तः। स सि्र्हः। यदक्ष्यौः॥१५॥

स शाँदूलः। यत्कर्णयोः। स वृकंः। य ऊर्धः। स सोमंः। याऽवांची। सा सुराँ। त्रयाः सक्तंवो भवन्ति। इन्द्रियस्यावंरुद्धे। त्रुयाणि लोमांनि॥१६॥

त्विषिमेवावंरुन्थे। त्रयो ग्रहाँः। वीर्यमेवावंरुन्थे। नाम्नां दश्मी। नव व पुरुषे प्राणाः। नाभिर्दश्मी। प्राणा इन्द्रियं वीर्यम्। प्राणानेवन्द्रियं वीर्यं यजमान आत्मन्थेत्ते। सीसेन क्रीबाच्छष्पाणि क्रीणाति। न वा एतदयो न हिरंण्यम्॥१७॥ यत्सीसम्। न स्त्री न पुमान्। यत्क्रीबः। न सोमो न सुरा। यत्सीत्रामणी समृद्धे। स्वाद्वीन्त्वां स्वादुनेत्यांह। सोममेवेनां करोति। सोमोंऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व सरंस्वत्ये पच्यस्वन्द्रांय सुत्राम्णे पच्यस्वेत्यांह। एताभ्यो ह्यंषा देवतांभ्यः पच्यंते। तिस्रः स॰सृष्टा वसति॥१८॥

तिस्रो हि रात्रीः क्रीतः सोमो वसंति। पुनातं ते परिस्रुत्मिति यज्ञंषा पुनाति व्यावृत्त्यै। प्वित्रंण पुनाति। प्वित्रंण हि सोमं पुनन्ति। वारंण शश्वंता तनेत्यांह। वारंण हि सोमं पुनन्ति। वायुः पूतः प्वित्रेणेति नैतयां पुनीयात्। व्यृंद्धा ह्यंषा। अतिप्वितस्यैतयां पुनीयात्। कुविद्ङ्गेत्यनिरुक्तया प्राजापत्ययां गृह्णाति॥१९॥

अनिरुक्तः प्रजापंतिः। प्रजापंतेरास्यैं। एकंयुर्चा गृह्णाति। एक्धेव यजंमाने वीर्यं दधाति। आश्विनन्धूम्रमालंभते। अश्विनौ वै देवानां भिषजौं। ताभ्यांमेवास्मे भेषजं कंरोति। सार्स्वतं मेषम्। वाग्वै सरंस्वती। वाचैवैनं भिषज्यति। ऐन्द्रमृष्भ सेन्द्रत्वायं॥२०॥

अक्ष्योर्लोर्मानि हिरंण्यं वसित गृह्णाति भिषज्यत्येकं च॥५॥lacktriangle

यित्रषु यूपेष्वालभेत। बृहिर्धाऽस्मांदिन्द्रियं वीर्यं दध्यात्। भ्रातृंव्यमस्मै जनयेत्। एक्यूप आलंभते। एक्षयेवास्मिन्निन्द्रियं वीर्यं दधाति। नास्मै भ्रातृंव्यञ्जनयित। नेतेषां पशूनां पुरोडाशां भवन्ति। ग्रहंपुरोडाशां ह्यंते। युव॰ सुराममिश्वेनेतिं सर्वदेवृत्यं याज्यानुवाक्यं भवतः। सर्वां एव देवताः प्रीणाति॥२१॥

ब्राह्मणं परिक्रीणीयादुच्छेषंणस्य पातारम्। ब्राह्मणो ह्याहुत्या उच्छेषंणस्य पाता। यदिं ब्राह्मणन्न विन्देत्। वृत्मीक्वपायामवं नयेत्। सैव ततः प्रायंश्चित्तः। यद्वै सौत्रामण्ये व्यृद्धम्। तदंस्यै समृद्धम्। नानादेवत्याः पृशवंश्च पुरोडाशांश्च भवन्ति समृद्धौ। ऐन्द्रः पंशूनामृत्तमो भवति। ऐन्द्रः पुरोडाशांनां प्रथमः॥२२॥

इन्द्रिये एवास्मैं समीचीं दधाति। पुरस्तांदनूयाजानां पुरोडाशेः प्रचरित। पुशवो वै पुरोडाशाः। पुशूनेवावं रुन्थे। ऐन्द्रमेकांदशकपालुं निर्वपिति। इन्द्रियमेवावं रुन्थे। सावित्रन्द्वादंशकपालुं प्रसूत्ये। वारुणन्दशंकपालम्। अन्तत एव वर्रुणमवं यजते। वर्डुबा दक्षिणा॥२३॥

उत वा एषाऽश्वर्थं सूते। उताऽश्वंतरम्। उत सोमं उत सुराँ। यत्सौँत्रामणी समृंद्धौ। बार्ह्स्पृत्यं पृशुश्चंतुर्थमंतिपवितस्या लंभते। ब्रह्म वे देवानां बृह्स्पितिः। ब्रह्मणैव यज्ञस्य व्यृंद्धमिपं वपति। पुरोडाशंवानेष पृशुभंवति। न ह्यंतस्य ग्रहं गृह्णन्ति। सोमंप्रतीकाः पितरस्तृण्णुतेति शतातृण्णायारं समवंनयति॥२४॥

श्तायुः पुरुषः श्तेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति। दक्षिणेऽग्नौ जुंहोति। पापवस्यसस्य व्यावृत्त्यै। हिरंण्यमन्तरा धारयति। पूतामेवैनां जुहोति। श्तमानं भवति। श्तायुः पुरुषः श्तेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति। यत्रैव शंतातृण्णान्धारयंति॥२५॥ तिन्नदंधाति प्रतिष्ठित्यै। पितृन् वा पृतस्यैन्द्रियं वीर्यं गच्छति। य॰ सोमोऽति पर्वते। पितृणां यौज्यानुवाक्यांभिरुपं तिष्ठते। यदेवास्यं पितृनिन्द्रियं वीर्यं गच्छंति। तदेवावं रुन्थे। तिस्भिरुपं तिष्ठते। तृतीये वा इतो लोके पितरंः। तानेव प्रीणाति। अथो त्रीणि वै यज्ञस्यैन्द्रियाणि। अध्वर्युर्होतौ ब्रह्मा। त उपंतिष्ठन्ते। यान्येव यज्ञस्यैन्द्रियाणि। तैरेवास्में भेषजं करोति॥२६॥

प्रीणाति प्रथमो दक्षिणा समवंनयति धारयंतीन्द्रियाणि चुत्वारि च $\| \epsilon \|$

अग्निष्टोममग्र आहंरति। यज्ञमुखं वा अंग्निष्टोमः। यज्ञमुखमेवारभ्यं स्वमा क्रमते। अथैषोंऽभिषेचनीयंश्चतुस्त्रिष्ट्शपंवमाः भवति। त्रयंस्त्रिष्शुद्धै देवताः। ता प्वाप्नोति। प्रजापंतिश्चतुस्त्रिष्ट्शः। तमेवाप्नोति। स्र्श्रर एष स्तोमानामयंथापूर्वम्। यद्विषंमाः स्तोमाः॥२७॥

पुतावान् वै युज्ञः। यावान्पर्वमानाः। अन्तः श्लेषंणन्त्वा अन्यत्। यत्समाः पर्वमानाः। तेनाऽसर्श्शरः। तेनं यथापूर्वम्। आत्मनैवाग्निष्टोमेनुर्ज्ञोतिं। आत्मना पुण्यो भवति। प्रजा वा उक्थानिं। पृशवं उक्थानिं। यदुक्थ्यों भवत्यनु सन्तंत्त्यै॥२८॥

स्तोमाः पुशवं उक्थान्येकं च॥७॥______[9]

उपं त्वा जामयो गिर् इतिं प्रतिपद्भवति। वाग्वै वायुः। वाच

पुवैषों ऽभिषेकः। सर्वां सामेव प्रजाना रे सूयते। सर्वा एनं प्रजा राजेतिं वदन्ति। एतमु त्यन्दश् क्षिप् इत्यांह। आदित्या वै प्रजाः। प्रजानां मेवेतेनं सूयते। यन्ति वा एते यंज्ञमुखात्। ये संम्भार्या अक्रन्॥२९॥

यदाह् पर्वस्व वाचो अंग्रिय् इति। तेनैव यंज्ञमुखान्नयंन्ति। अनुष्टुक्प्रंथमा भवति। अनुष्टुगुंत्तमा। वाग्वा अनुष्टुक्। वाचैव प्रयन्ति। वाचोद्यंन्ति। उद्वंतीर्भवन्ति। उद्वद्वा अनुष्टुभों रूपम्। आनुष्टुभो राजन्यः॥३०॥

तस्मादुद्वंतीर्भवन्ति। सौर्यनुष्टुगुंत्तमा भंवति। सुवृर्गस्यं लोकस्य सन्तंत्ये। यो वै स्वादेतिं। नैनर्ं स्व उपनमित। यः सामंभ्य एतिं। पापींयान्त्सुषुवाणो भंवति। पृतानि खलु वै सामानि। यत्पृष्ठानिं। यत्पृष्ठानि भवन्ति॥३१॥

तैर्व स्वान्नैतिं। यानिं देवराजाना् सामानि। तैर्मुष्मिं ह्याँक ऋंध्रोति। यानिं मनुष्यराजाना् सामानि। तैर्स्मि ह्याँक ऋंध्रोति। उभयोर्वे लोकयोर् ऋंध्रोति। देवलोके चं मनुष्यलोके चं। एकवि शोंऽभिषेचनी यंस्योत्तमो भंवति। एकवि श्याः केंशवपनी यंस्य प्रथमः। सप्तद्शो दंशपेयः॥ ३२॥

विङ्वा एंकविर्शः। राष्ट्र संप्तद्शः। विशं एवैतन्मंध्यतों ऽभिषिंच्यते। तस्माद्वा एष विशां प्रियः। विशो हि मध्यतों ऽभिषिच्यते। यद्वा एनम्दो दिशोऽनुं व्यास्थापयंन्ति। तत्सुंवर्गक्षोकम्भ्या रोहित। यदिमश्रौंकन्न प्रत्यवरोहें त्। अतिजनं वेयात्। उद्घां माद्येत्। यदेष प्रतीचीनः स्तोमो भवंति। इममेव तेनं लोकं प्रत्यवरोहित। अथों अस्मिन्नेव लोके प्रतिं तिष्ठत्यनुन्मादाय॥३३॥

अकंत्राज्यों भवंति दश्पेयों माध्याणि चाटा [८]

इयं वै रंज्ता। असौ हरिणी। यद्रुक्मौ भवंतः।

आभ्यामेवैनंमुभ्यतः पिरं गृह्णाति। वर्रुणस्य वा
अभिष्च्यमांनस्यापः। इन्द्रियं वीर्यत्रिरंघ्नन्। तत्सुवर्ण् १

हिरंण्यमभवत्। यद्रुक्ममंन्तुर्दधांति। इन्द्रियस्यं वीर्यस्यानिर्घाताय।
श्तमांनो भवति श्तक्षारः। श्तायुः पुरुषः श्तेन्द्रियः।

आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति। आयुर्वे हिरंण्यम्। आयुष्यां

एवैनंमुभ्यति क्षरन्ति। तेजो वे हिरंण्यम्। तेज्रस्यां

एवैनंमुभ्यति क्षरन्ति। वर्चो वे हिरंण्यम्। वर्चस्यां

शतक्षंरोऽष्टौ चं॥९॥------[९]

एवैनंमभ्यतिं क्षरन्ति॥३४॥

अप्रंतिष्ठितो वा एष इत्यांहुः। यो रांज्यसूर्येन यजंत इतिं। यदा वा एष एतेन द्विरात्रेण यजंते। अर्थ प्रतिष्ठा। अर्थ संवत्स्रमाप्नोति। यावंन्ति संवत्स्रस्यांहोरात्राणि। तावंतीरेतस्य स्तोत्रीयाः। अहोरात्रेष्वेव प्रतिं तिष्ठति। अग्निष्टोमः पूर्वमहंर्भवति। अतिरात्र उत्तरम्॥३५॥ नानैवाहोरात्रयोः प्रतिं तिष्ठति। पौर्णमास्यां पूर्वमहंर्भवति।

व्यंष्टकायामुत्तंरम्। नानैवार्धमासयोः प्रतितिष्ठति। अमावास्यायां पूर्वमहंभवित। उद्दृष्ट उत्तंरम्। नानैव मासयोः प्रतितिष्ठति। अथो खलुं। ये एव संमानपृक्षे पुण्याहे स्याताम्। तयौः कार्यं प्रतिष्ठित्ये॥३६॥ अपृश्व्यो द्विरात्र इत्यांहुः। द्वे ह्येते छन्दंसी। गायत्रं च त्रेष्ट्रंमं च। जगंतीमन्तर्यन्ति। न तेन जगंती कृतेत्यांहुः। यदेनान्तृतीयसवने कुर्वन्तीतिं। यदा वा एषाऽहीनस्याहुर्भजंते। साह्रस्यं वा सर्वनम्। अथैव जगंती कृता। अथं पश्व्यः। व्यंष्ट्रिवां एष द्विरात्रः। य एवं विद्वान्द्विरात्रेण यज्ञंते। व्यंवास्मां उच्छति। अथो तमं एवापं हते। अग्निष्टोममंन्तृत आ हंरति। अग्निः सर्वां देवताः। देवतांस्वेव प्रतिं तिष्ठति॥३७॥

उत्तंरं प्रतिष्ठित्ये पश्च्यः सप्त चं॥१०॥**=[१०]** वर्रुणस्य जामि वा ईंश्वर आंग्नेयमिन्द्रंस्य यित्रिष्वंग्निष्टोममुपं त्वेयं वे रंजुताऽप्रंतिष्ठितो दर्श॥१०॥ वर्रुणस्य यद्श्विभ्यां यित्रेषु तस्मादुद्वंतीः सप्तित्रिर्शत्॥३७॥ वर्रुणस्य प्रतितिष्ठति॥

हरिः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके अष्टमः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/